

SAMTAL MED
ANNICA KARLSSON RIXON
07/07/10
ANN-CHARLOTTE
GLASBERG BLOMQVIST

Den första gången jag såg Annica Karlsson Rixons bilder var 1993 på utställningen »Störning«, där hon bland annat visade porträttbilder av unga kvinnor, vissa av dem sjuka i anorexia och bulimi. Kvinnorna var fotograferade i helfigur, kopierade i stort format, och tycktes konfrontera betraktarna – liksom betrakta dem tillbaka. Porträtt och konfrontation är element som verkar återkomma i hennes arbete. Som i de omkastade stereotyperna i serien »Portraits in Nordic Light«, i bilderna av konstvärldens amazonliknande Annikor i »Annika by the Sea« eller i »Resonance«, där bilderna byggts ut med berättelser om konstlivets förutsättningar, så som de upplevs av tio framgångsrika konstnärer och curatorer. Samtidigt som verken är visuellt starka, understryker de sin egen konstruktion och tillblivelse: Titta, säger de. Det här är en bild.

Jag träffar Annica på Brännö, i huset som både är hennes hem och arbetsplats, och frågar om vilket förhållande hon har till konsthistoria. För mig är referenserna till äldre verk ett tydligt tema; i tidiga arbeten skymtade renässansporträttet, »Portraits in Nordic Light« är parafraaser på nationalromantiskt sekelskiftesmåleri och »Truckers and Others« tycks peka både mot 60-talets konceptuella konst och monokromt måleri. Men Annica säger att i konsthistorien är hon mest ute och vinglar, plockar det hon vill ha. Grunden är egentligen mycket starkare i fotohistorien, som hos Sune Jonssons dokumentära fotografier från 1960-talets Västerbotten.

– Jag tar mig friheten att lyfta fram den historiska bundenheten i vissa bilder utan att vara expert. Med »Portraits in Nordic Light« ville jag visa på den subjektivitet som finns i föreställningen om konstnärsgeniet, och då var det nationalromantiska måleriet en tydlig utgångspunkt. Samtidigt fungerar serien som en dokumentation av min egen konstmiljö.

Hon började som fotograf, skolades i en dokumentär tradition på Nordens fotoskola och blev i början av 90-talet mer eller mindre insörplad i konsten. Det var under en period då flera unga kvinnliga konstnärer trädde fram på en fortfarande mycket manligt dominerad konstscen, med fotobaserade verk präglade av ett intresse för feministiskt teori.

– Vi var ett gäng från skolan som startade föreningen Kvinnliga fotografer i Norden och som via den fick tillgång till människor med kontakter i konsten. I Sverige fanns det då tydligt en fotokrets och en konstskrets, och på många sätt är det fortfarande uppdelat. Jag kände mig mest hemma i en konstkontext. Även om mitt arbete ofta

är visuellt tilltalande, så har jag en konceptuell, idébaserad grund för det. Och jag ville placera in det i ett större sammanhang. Kanske var det där det skiljde sig.

Vad är det som gör att just fotografiet har en så stor dragningskraft på dig?

– Jag tror att mycket handlar om det som man brukar kalla för indexikalitet, det där avtrycket av verklighet som ligger till grund för den fotografiska bilden. Och den fotografiska bildens utbreddhet finns överallt, det måste man brottas med. Det är en mycket komplex bildvärld vi lever i, där bilder hela tiden har referenser till annat i samhället. Det är så jag jobbar, i alla fall. Sedan spelar bildens förmåga att berätta – eller inte berätta – in också.

Intresset för fotografiets teoretiska aspekter är synliga i verken. Det växte fram genom det praktiska arbetet och förstärktes i mitten av 90-talet när Annica bodde i Kalifornien. Även om de teoretiska diskussionerna fanns i Sverige då, upplevde hon dem som begränsade. När hon fick ett stipendium till Headlands Center for the Arts utanför San Francisco flyttade hon därför till USA. 1995 fortsatte hon på California Institute of the Arts där det fanns konstnärer som arbetade och undervisade på ett både fritt och specialiserat sätt i förhållande till teori. Vid den tiden var det också befriande att lämna Stockholm med sitt lilla konstliv och hamna i en jättestad som Los Angeles. Hon reste hem till Sverige igen efter ett par år, på något som var tänkt som ett tillfälligt besök, men blev kvar.

– Eftersom min konst är diskussionsbaserad är det en fördel att jag befinner mig i ett samhälle där jag vet hur det fungerar, både ekonomiskt och socialt. Här kan jag lättare bidra med något i en samhällsdiskussion. Sedan jag flyttade tillbaka från USA har jag arbetat mig in i det svenska samhället, både i mitt konstnärliga arbete och i undervisning, och använder konsten som ett redskap att förstå och diskutera det. Samtidigt gjorde jag nog lättare arbeten när jag var i USA. Kanske får man tillgång till en större frihet om man placerar sig i ett utanförskap?

I och med de senaste årens samarbete med sambon Anna Viola Hallberg har en idé om ett tredelat projekt vuxit fram. Den första delen utgörs nu av »Resonance«, den andra är »State of Mind« som undersöker territoriet mellan etik och lagstiftning, sett ur ryska lesbiska kvinnors perspektiv. Det tredje arbetet kallas »Code of Silence«.

– Jag är intresserad av identitetspolitik och representation. Alla tre projekten belyser frågor om klass, kön, genus och etnicitet – identiteter som tillskrivs människor, eller väljs. Vi sätter fokus på olika grupperingar som står oss nära på ett eller annat vis. I »Code of Silence« utgår vi från en FN-paragraf, som handlar om rätten till ett eget hem, och min pappas barndomshem i Västra Frölunda. Han kommer från en familj med fem syskon födda mellan 1928 och 1938 och växte upp på en liten gård i Grimmered. Gården exproprierades under 70-talet, men de flesta syskonen bor kvar mindre än en kilometer från den plats där gården låg. Verket tar ett personligt avstamp, det rör vid min familjs historia, men diskuterar specifika och övergripande frågor.

Från den platta ytan hos en fotografisk bild har Annica allt mer börjat arbeta med

rumsliga installationer när hon ställer ut. Det handlar om fotografiets otillräcklighet, säger hon, och en vilja att bygga komplexitet. Att gestalta i djupled innebär att den egna kroppen blir en del av verket. Den effekten går att nå när film visas i mörkklagda rum, eller med installationer. Den rörliga bilden i filmmediet har nu blivit viktigt, liksom samarbetet med Anna Viola Hallberg.

– Anna Viola har sin bakgrund som producent, curator och filmare och skulle hjälpa mig med det filmade materialet i Resonance, men blev allt mer involverad som diskussionspartner i verkets alla delar. Vi kom på att vi matchar varandra väldigt bra. Nu gör vi de här tre arbetena tillsammans.

Anna Viola beskriver hon som explosiv och den som startar upp, medan hon själv tålmodigt petar med detaljerna, avslutar och är driftig när arbetena ska visas. Idag har samarbetet utvecklats till ett livsstilsprojekt där de både lever, arbetar och reser tillsammans. Någon vecka efter vårt samtal ska de till St Petersburg för att göra intervjuer till »State of Mind«.

– Man har ett stort ansvar när man använder sig av andra människor och deras röster i ett verk. Det måste förvaltas med försiktighet och respekt. När vi gör det här arbetet med lesbiska kvinnor vet vi att det finns en stor efterfrågan av internationella kontakter bland marginaliserade grupperingar i Ryssland. Många försöker till exempel att ha färdiga visum, så att de snabbt kan sticka om situationen skulle bli ohållbar. Det skulle kunna vara lätt för en utomstående att utnyttja ett sådant läge, så det gäller att gå balansgång och inte utsätta människor för fara genom att lämna ut dem på fel sätt.

Efter att 2003 ha blivit professor på Högskolan för Fotografi kom hon in på forskarutbildningen och blev, efter en kullerbytta som bara är möjlig inom det konstnärliga utbildningssystemet, doktorand på samma skola.

Vad innebär den konstnärliga forskningen för dig?

– Mycket! För mig är den ömsesidiga kopplingen mellan konsten och universitetet en självklarhet. Och för mig personligen innebär det att jag får möjlighet och utrymme att undersöka mitt sätt att arbeta, och samtidigt utmana och utveckla det. Genom forskningssammanhanget har jag hittat till en form som jag tror att jag har letat efter länge, där jag kan suga musten ur arbetet genom både fördjupning och bredd. Men den konstnärliga forskningen i Sverige är en så ny och oformulerad företeelse. Jag är med och utvecklar detta via mitt arbete, men jag kan inte som doktorand ta ansvar för att formulera vad ramarna för forskningen skall vara. Jag driver mina projekt och hoppas på att få adekvat vägledning och motstånd. ♦

STATE OF MIND

*State of Mind (Irina, Ilja, Sveta and
Oksána, St Petersburg, 2007)*
160 x 130 cm

Följande uppslag:

STATE OF MIND
*(Muchabad and Alona,
St Petersburg, 2007)*

»State of Mind« är ett samarbete mellan Annica Karlsson Rixon och Anna Viola Hallberg. Det är ett foto- och videobaserat verk och porträtterar ett 40-tal människor i St Petersburg, Ryssland. Verket tar avstamp i mänskliga rättigheter och undersöker utrymmet mellan lagstiftning och etik. En rad aspekter tas upp såsom begränsningar/möjligheter, tillhörighet/främlingskap och vald/tillskriven identitet. En grupp människor, i huvudsak lesbiska, förmedlar berättelser om sin vardag, men också övergripande betraktelser om situationen i Ryssland. »State of Mind« bygger på ett brett kontaktnät som konstnärerna byggt upp under återkommande vistelser i St Petersburg.

